

**Međunarodni znanstveni skup *Hrvatska 1755. – društvene i gospodarske promjene između legalnih praksi i nasilja*,
Veliki Raven i Koprivnica,
16. i 17. prosinca 2005.**

U povodu 250-te obljetnice seljačkih buna organiziran je međunarodni znanstveni skup "Hrvatska 1755. - Društvene i gospodarske promjene između legalnih praksi i nasilja". Ovu konferenciju zajednički su organizirali međunarodni istraživački projekt "Triplex Cofinium" (izvedbeni projekt "Podravsko višegraničje") odnosno Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta u Zagebu kao svoju treću projektnu konferenciju te povijesna društva Koprivnice i Križevaca u Velikom Ravenu i Koprivnici 16. i 17. prosinca 2005. godine.

Prigodom otvaranja skupa u Područnoj školi Veliki Raven, uvodno su govorili predsjednik znanstvenog odbora konferencije predsjednik znanstvenog odbora prof. dr. sc. Drago Roksandić, predsjednik organizacijskog odbora Hrvoje Petrić, zamjenik predsjednika organizacijskog odbora Ivan Peklić, dekan PMF-a prof. dr. sc. Dragutin Feletar, predstavnica Povijesnog društva Križevci Terezija Horvat i predsjednica Povijesnog društva Koprivnica Ružica Špoljar.

Prof. dr. sc. Drago Roksandić, voditelj projekta "Triplex Confinium" je svoja istraživanja predstavio priopćenjem "Godina 1755. u hrvatskoj povijesti: historiografske kontroverze". Nakon njega je Hrvoje Petrić imao referat "Seljaštvo u Provincijalu i Vojnoj krajini sredinom 18. stoljeća: statusi, socioekonomska demografija, okoliš i naselja".

Prvi dan skupa (16. prosinac 2005.) u Velikom Ravenu su bila i slijedeća priopćenja: dr. sc. Zrinka Blažević (Filozofski fakultet, Zagreb), "Velika seljačka buna 1755. godine u svjetlu narativnih izvora", mr. sc. Ivana Horbec (Hrvatski institut za povijest, Zagreb), "Misera plebs contribuens u politici bečkog dvora i reorganizacija kraljevske uprave nakon bune 1755.", prof. dr. sc. Drago Roksandić i mr. sc. Kristina Milković (Filozofski fakultet, Zagreb), "Prava Vojne krajine" (1754.) i "Potežice" varaždinskih krajišnika od 25. siječnja 1755. godine u komparativno-historijskoj perspektivi", Goran Vreš "Razvoj vlaških prava u Varaždinskom generalatu u prvoj polovici 18. stoljeća", Silvija Pisk (Filozofski fakultet, Zagreb), "Usporedba krajiškog i civilnog seljaštva Moslavine sredinom 18. stoljeća - društvene i gospodarske promjene između legalnih praksi i nasilja", Mario Šipek, "Kmetovi u Varaždinskoj županiji i buna u Biškupcu 1755. godine" i Branko Čičko "Pritisak refeudalizacije i seljački otpor. Ekonomski i socijalni položaj seljaštva na vlastelinstvima sjeverozapadne Hrvatske sredinom 18. stoljeća".

Referati su bili podijeljeni na dvije cjeline "Hrvatska 1755. – Temeljna problematika i izvori" i "Hrvatsko staleško društvo, marijaterzijanske reforme i agrarna problematika". Također je bila organizirana i stručna ekskurzija po mjestima oko Velikog Ravena gdje se odvijala buna 1755. godine, a sudionici su najviše vremena proveli proučavajući stare kleti u tzv. "Ilici" u Obrežu Kalničkom. Vodiči su bili Ivan Peklić, prof. dr. Dragutin Feletar, prof. dr. Valentin Puževski, Melita Habdija i Hrvoje Petrić.

U Područnoj školi Veliki Raven učenici su predstavili kulturno-umjetnički program, a gradonačelnik Križevaca Branko Hrg i prof. dr. Drago Roksandić na školskoj su zgradi otkrili spomen ploču u povodu 140 godina školstva i 250-te obljetnice seljačke bune.

Drugi dan (subota, 17. prosinca 2005.) je konferencija bila održana u Koprivnici, u prostorijama Pučkog otvorenog učilišta (veleučilišta). Uvodno je priopćenje imao dekan PMF-a i odgovorni urednik časopisa "Podravina" prof. dr. Dragutin Feletar. Referat je imao naslov: "Velikootočka buna – Seljački nemiri u Podravini 1755. godine".

U Koprivnici su bila predstavljena priopćenja podijeljena na dvije cjeline: "Bune 1755. – izabrani primjeri" i "Komparativna iskustva – susjedna područja sredinom 18. stoljeća". Održana su slijedeća priopćenja: Ivan Peklić "Buna seljaštva zapadnog dijela Križevačke županije 1755. i Veliki Raven sredinom 18. stoljeća", mr. sc. Željko Holjevac (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar), "Nemiri u Moslavini 1755/56. godine", mr. sc. Milan Vrbanus (Hrvatski institut za povijest), "Buna u Slavoniji 1755. godine - prekretnica u društveno - ekonomskom razvoju", doc. dr. Andrej Hozjan (Univerza v Mariboru, Slovenija), "O življenjskih razmerah podložnih slojev v Prekmurju v 2. polovici 18. stoletja", dr. sc. Robert Hajszan (Panonski institut, Austrija), "O seljaštvu vlastelinstva Novi Grad (Güssing) sredinom 18. stoljeća – na primjeru Pinkovca" i mr. sc. Vladimir Kalšan (Muzej Međimurja, Čakovec), "Položaj seljaštva u Međimurju sredinom 18. stoljeća".

U sklopu znanstvenog skupa su bile održane dvije manifestacije. Prva je bila predstavljanje knjige Hrvoja Petrića *Koprivnica u 17. stoljeću – okoliš, demografske, društvene i gospodarske promjene u pograničnom gradu* o kojoj su govorili prof. dr. Drago Roksandić i doc. dr. Andrej Hozjan. Druga manifestacija je bila predstavljanje 8. broja multidisciplinarnog časopisa *Podravina* o

kojem su govorili njegovi urednici prof. dr. Dragutin Feletar i Hrvoje Petrić. Slijedila je stručna ekskurzija na relaciji: Koprivnica – Kuzminec – Križančija – Veliki Bukovec – Veliki Otok – Legrad – Mali Otok - Zablatje – Imbriovec – Koprivnički Ivanec. Vodič je bio Hrvoje Petrić.

Članovi znanstvenog odbora skupa su bili prof. dr. Drago Roksandić (predsjednik), prof. dr. Mira Kolar, prof. dr. Dragutin Feletar, doc. dr. Andrej Hozjan i dr. Robert Hajszan. Organizaciju skupa je proveo organizacijski odbor u sastavu: Hrvoje Petrić (predsjednik), Ivan Peklić (zamjenik predsjednika), prof. dr. Drago Roksandić, prof. dr. Dragutin Feletar i Ružica Špoljar. Održavanje ovoga znanstvenoga skupa omogućili su grad Koprivnica, grad Križevci, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i izdavačka kuća "Meridijani". Predsjednik znanstvenog odbora skupa prof. dr. Drago Roksandić je izjavio: *Ove godine navršava se 250-ta obljetnica čitava niza društvenih i gospodarskih kriza u Hrvatskoj, koje su izravno pogodile velik dio i civilnog i vojnokrajškog područja te otvorile mogućnost uvođenja serija dvorskih reformi - prosvijećene apsolutističke inspiracije – neovisno o volji i interesima hrvatskih staleža. U hrvatskoj povijesti ranoga novog vijeka bila je to uistinu jedna od nekoliko najpresudnijih godina, jedna od onih čije se posljedice do danas osjećaju. Iako je tema "Hrvatska 1755. godine" historiografski otvorena prije jednog stoljeća, ona je do danas samo marginalno stručno apsolvirana, a najveći dio arhivalija – naročito onih u Beču i Budimpešti – praktično je u nas nepoznat. Epicentri ovih kriza bili su u Križevačkoj županiji i Varaždinskom generalatu, što je bio glavni razlog da Međunarodni istraživački projekt Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu "Triplex Confinium: hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu" – u suradnji s Povijesnim društvom Križevci i Povijesnim društvom Koprivnica – pripremi*

Međunarodni znanstveni skup "Hrvatska 1755. godine: društvene i gospodarske promjene između legalnih praksi i nasilja" u Križevcima, Velikom Ravenu i Koprivnici, 16. i 17. prosinca 2005. godine. Danas se u hrvatskoj historiografiji veći broj istraživača – napose mlađih – s različitih disciplinarnih i problemskih stajališta bavi hrvatskom poviješću sredine 18. stoljeća. Velika većina ih pritom koristi arhivsko gradivo koje dosad ili nije bilo korišteno ili je to samo vrlo ograničeno bio slučaj. Uočljive su i teorijske i metodске inovacije (posebno komparativnohistorijske!) u njihovim pristupima i profesionalnim praksama, a sve su to bili razlozi da projekt "Triplex Confinium", napose njegov izvedbeni projekt "Podravsko višegraničje", organizira ovaj međunarodni znanstveni skup. Mišljenje je pripređivača skupa da nije slučajno da su se upravo u ovom, sjeverozapadnom dijelu hrvatskog prostora – najotvorenijem i spram Beča i spram Budima te s druge strane najosjetljivijem na dugoročnije posljedice potiskivanja Osmanlija iz Srednje Europe 1699. godine – interesi hrvatskih staleža najjasnije očitovali, ali i interesi novih, poduzetnički orijentiranih slojeva i pojedinaca. Civilno-vojnokrajško dvojstvo ovdje se najteže podnosilo takvo kakvo je bilo stvoreno poslije 1578.-1630. godine. "Hrvatska 1755. godine" velika je otvorena tema hrvatske historiografije i priređivači ovoga međunarodnog skupa se nadaju se će njegov rad imati višestruke pozitivne znanstvene i kulturne učinke.

Hrvoje Petrić

Znanstveni skup Koprivnica – okoliš, ljudi i grad u dugom trajanju (u povodu 650 godina Koprivnice), Koprivnica, 2. prosinca 2006.

Povijesno društvo Koprivnica, Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju te Društvo za hrvatsku povjesnicu organizirali su međunarodni znanstveni skup

"Koprivnica – okoliš, ljudi i grad u dugom trajanju" u povodu 650 godina slobodnog i kraljevskog grada Koprivnice (1356.-2006.). Znanstveni skup se održao u koprivničkoj gradskoj vijećnici u subotu 2. prosinca 2006. godine. Uvodno su pozdravili predsjednica Povijesnog društva Koprivnica Ružica Špoljar, predsjednik organizacijskog odbora Hrvoje Petrić, dopredsjednik Društva za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju te predsjednik Društva za hrvatsku povjesnicu Željko Holjevec i veliki meštar Družbe Braće hrvatskoga zmaja Dragutin Feletar.

Znanstveni skup je svojim izlaganjem otvorila Mira Kolar s priopćenjem "Koprivnica: ljudi, grad i okoliš u vrijeme velike svjetske gospodarske krize". Nakon nje je govorio Dragutin Feletar koji je imao priopćenje "Promjene u prostornom rasporedu stanovništva Koprivnice i koprivničke Podravine od 1857. do 2001. godine", a na njega se nadovezao Hrvoje Petrić (Filozofski fakultet, Zagreb), čije je izlaganje nosilo naslov "Usporedba ukupnog broja stanovnika Koprivnice i hrvatskih slobodnih kraljevskih gradova u ranome novom vijeku". O problematici suvremenoga stanovništva govorili su Dražen Živić i Ivana Žebec (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar), u priopćenju "Sastavnice demografske bilance u gradu Koprivnici između 1964. i 2004. godine".

Slijedila je prezentacija umjetničkih fotografija Koprivnice Bolte Špoljara te predstavljanje *Panonskog ljetopisa* za 2006. godinu koji su predstavili Robert Hajszan kao urednik i predstavnik gradišćanskih Hrvata iz Austrije te Željko Holjevac.

U nastavku je slijedilo priopćenje Ranka Pavleša "Razlozi za nastanak srednjovjekovne koprivničke varoši i njeno mjesto među tadašnjim urbanim središtima" kojim je autor pokušao dati novija tumačenja najstarije koprivničke povijesti. Nove spoznaje o koprivničkim Židovima predstavila je Ljiljana Dobrovšak (Institut društvenih znanosti Ivo

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LIX
Zagreb 2006.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LIX, str. 1-338, Zagreb 2006.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Suizdavač

Srednja Europa, d.o.o.

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša, Mirjana Gross, Tvrko Jakovina

Ivan Kampuš, Franko Mirošević, Ivica Prlender

Tomislav Raukar, Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa *Historijski zbornik* su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Objavlјivanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb